

Biserica și Școala

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr.: pe jumătate an 7 fr.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondentele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOALA“

Ear banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANA în ARAD.

Vorbirea de deschidere

a *Exceleției Sale I. P. S. Domn Arhiepiscop și
Mitropolit Ioan Mețianu.*

(Sinodul arhidiecezan).

Hristos a înviat!

Domnilor deputați!

Intrunirea D-voastră în sinod arhidiecezan este totdeauna un eveniment îmbucurător, nu numai pentru clerul și poporul nostru, cari V'au distins cu încrederea, dar și pentru mine, care cu dor V'am așteptat pentru împreună lucrare la dezvoltarea și întărirea salutarelor noastre instituțiuni bisericești. Deci Vă salut cordial, pof-tindu-vă încă mulți ani de conlucrare mănoasă la opul cel mare al binelui și fericirii noastre.

Simte mare mângăere clerul și poporul nostru, domnilor deputați, când află de întrunirea D-voastră, a atâtor fruntași distinși, în jurul Arhiepiscopului lor, pentru conlucrare la dezvoltarea și întărirea sfințelor noastre așezăminte bisericești, menite a promova binele temporal și fericirea eternă a tuturor.

Sunt convins dlor, că și D-voastră simțiți asemenea mângăere, pentru că vi-se oferă dorita ocaziune de a conlucra la împlinirea frumoasei misiuni cu care v'au onorat alegătorii D-voastre.

Pentru a Vă orienta însă cât mai bine în niziunța D-voastră de lucrare, află de lipsă a vă recomanda dlor, să nu vă mărginiți a vă informa numai despre cele ce se vor fi făcut pentru ne-însuflețitele biserici, școale și fonduri, precum se mărginesc la de acestea unele parohii și protoprezbiterate, — ci pe lângă acestea să cercetați mai ales, oare clerul și poporul, organismul cel viu, biserica cea vie a Domnului, progresat'a în dezvoltarea și cultivarea simțului religios, în lumină și cultură, în măsura cerută de spiritul

timpului, apoi după rezultatele ce s'ar arată în aceste privințe, să Vă orientați în lucrările D-v.

Căci precum se știe dlor, bisericile, școalele și fondurile sunt numai mijloace la dezvoltarea și cultivarea simțului religios și la dezvoltarea facultăților sufletești, și prin acestea la atingerea binelui și fericirii noastre, scopul cel urmărit și noi.

De aceea, pentru a ne împlini conștientos datorința și a ne achita și de răspunderea ce o avem, atât ca reprezentanți ai clerului și poporului, cât și ca fruntași din popor, datorii suntem a cerceta acestea și tot odată a ne întreba și pe noi înșine: lucrat-am și contribuit-am și noi în măsura recerută de timp și împrejurări la cultivarea simțului religios și la întărirea credinței, și paralel cu acestea lucrat-am tot la mai mare dezvoltare și a facultăților sufletești ale poporului nostru, ca să poată înfrunța curentele și lupta de existență de care este cuprins? Și așa oare recompensat-am noi sacrificiile ce le-a adus și le aduce poporul pentru instituțiunile noastre bisericești și pentru noi?

Lăsând răspunsul la toate acestea fiecăruia dintre noi, din parte-mi observ domnilor, că de toate acestea ne vom achita numai dacă ne vom interesa tot mai mult, nu numai să avem în tot locul biserici și școli corăspuzătoare, dar dacă acelea se și cercetează regulat; dacă vom stăruia ca preoții și învățătorii să-și împlinească conștientos chemarea lor, dacă vom îngriji ca poporul adult și tinerimea să se cultive în măsura cerută de spiritul timpului. Cu alte cuvinte, dacă noi toți vom stăruia, ca bisericile noastre să fie și loc de învățătură pentru popor, iar școalele noastre confesionale, mari și mici, să fie izvor de bună creștere religioasă a tinerimii. Căci mărginindu-mă de astădată numai la școale, chemate a ne crește tinerele generațiuni, speranța viitorului nostru, cu regret trebuie să vă arăt d-lor, că

unele din școlile elementare nu-și pot împlini acea măreață misiune, tângind greu de multe neajunsuri cari ne insuflă tuturora mari îngrijiri.

Recunosc, domnilor, că avem multe școlile bune, în toată privința corăspunzătoare și neexceptionabile, dar de altă parte nu pot tăinu înaintea D-voastră, că avem și de acelea, cari tânjesc și sufer, ori din lipsa de învățatori cvalificați, ori din lipsa de edificii și de dotațiuni corăspunzătoare, din cari cauze unele sunt admoniate cu închidere, iar altele deja închise.

Aflu de prisos a Vă mai spune domnilor, că mare parte a acelor neajunsuri provin din lipsa de mijloace, din sărăcia parohiilor, chemate a aduce acele școlile în stare corăspunzătoare. Aflu însă de lipsă a Vă aminti domnilor, că dela școala confesională așteptăm și noi întărirea bisericeii. Căci școala are a ne crește viitoarele generațiuni, pe viitorii nostri poporeni, în spiritul bisericeii străbune, greu amenințate de felurite curente periculoase.

Dar și afară de acestea să nu uităm domnilor, că școala confesională este și un membru valoros al corpului nostru bisericesc, că prin urmare slăbirea ei ar fi slăbirea corpului nostru bisericesc; iar de altă parte să nu uităm nici împrejurarea, că în urma desvoltării și înlesnirii mijloacelor de comunicațiune cu lumea mare, lupta de existență devine tot mai aprigă și la poporul nostru, la a cărei purtare cu succes e neapărat de lipsă și ajutorul școlii.

Să nu ne seducă dlor nici împrejurarea, că precum s'a susținut în vechime biserica și poporul și fără de școală, tot asemenea se va putea susține și în viitor, pentru că în vechime nu erau atâtea curente stricăcioase, și pentru că în vechime nici alții nu aveau școlile ce le au de prezinte, și nici învățământul nu eră obligator ca acuma, ear' cei fără școală nu erau siliți a cercetă alte școlile străine. Și în fine să nu uităm că în școlile străine tinerimea totuși nu se poate crește așa bine nici în spiritul bisericeii noastre și nici în patriotism, precum se crește în școlile noastre confesionale.

Din aceste se invederează dlor, că pentru noi școala noastră confesională este chestiune de viață, de care este strâns legată soarta bisericeii și a poporului nostru. De unde urmează marea noastră datorință, nu numai de a sprigini și a înmulți școlile noastre elementare, dar a ne gândi și la înmuțirea școlilor medii, de cari simțim tot așa mare lipsă, după cum veți bine-voi a vedeă și din raportul consistorial.

Având aceste în vedere, eu de repețiteori am solicitat la consistorul nostru o dotare mai corăspunzătoare a budgetului școlar, dar aparținând aceasta la competența veneratului Sinod,

în interesul cauzei fac călduros apel la D-voastră dlor, ca membri ai sinodului, rugându-vă, ca pe lângă celelalte agende să aveți în deosebită îngrijire și soarta învățământului confesional, concezut D-voastră și prin dispozițiunile §. 96 din Statutul Organic, cercând și acordând consisto- rului mijloacele posibile pentru ajutorarea și salvarea școlilor amenințate, precum și pentru înființarea altora, de cari se simte trebuința.

Tot atât de mult vă rog, să sprijiniți consistorul întru promovarea învățământului confesional și prin escurgerea D-voastră în cercul ce reprezentați, unde va fi de lipsă, arătând și D-voastră poporului neprețuitele foloase ale învățaturii, apoi sfătuindu-l și îndemnându-l la jertfele posibile pentru sporirea, după trebuința, apoi pentru susținerea și dezvotarea școlilor noastre confesionale.

Rugând și din acest loc pre bunul D-zeu să ne ajute la toate cele folositoare, declar sesiunea Sinodului nostru arhidiecezan ordinar pe anul 1906 deschisă.

Cuvântarea

Prea Sfinției Sale Domnului Episcop Nicolae Popea la deschiderea sinodului eparhial din Caransebeș.

Hristos a înviat!

Domnilor Deputați!

«Unde sunt doi sau trei adunați în numele meu, acolo sunt și eu în mijlocul lor», a zis Mântuitorul Hristos. Și aceasta este nota caracteristică a adunărilor noastre bisericești, aceasta deosebește adunările noastre, de adunările de altă natură, să zicem: lumesti.

Noi în sinoadele noastre eparhiale ne adunăm în numele Domnului, ca să consultăm asupra celor ce sunt de lipsă pentru corecta administrare esternă a bisericeii pe bazele doctrinei Mântuitorului, să consultăm asupra mijloacelor, prin cari să înainteze, să prospereze și să se consolideze tot mai mult biserica cea viie a Domnului, în dieceza noastră de D-zeu scutită a Caransebeșului.

Mulțămită bazelor constituționale, pe cari se razimă organizațiunea bisericeii noastre, este dată posibilitatea ca în sinoadele noastre eparhiale să între bărbați de cei mai de frunte ai diecezei, cari cu cunoștințele și sfatul lor pot contribui la promovarea intereselor bine pricepute ale bisericeii, bărbați, cari cu inima lor caldă pentru biserică au în vedere numai interesele generale ale bisericeii, ear nu interesele personale. Numai cu astfel de bărbați se ridică nimbul corpora-

țiunilor noastre și numai astfel vor avea ele în afară ponderositatea recerută. Și dacă cu toate acestea nu s'ar întâmpla astfel, apoi nu constituționalismul larg bisericesc, ci noi înșine suntem de vină, respective aceia cari abuzează de libertatea constituțională, și vără în corporațiunile noastre bisericești interese personale, egoistice.

Am atins acestea, Domnilor Deputați din considerare că astăzi sinodul nostru eparhial se întrunește pe un nou period, de trei ani, pe baza unei alegeri noi; apoi pentru că trăim în împrejurări grele cari împrejurări cer multă prudență dela cei chemați să dea direcțiune afacerilor noastre bisericești și să apere interesele bisericești față de tentațiunile externe.

Da, Domnilor Deputați, durere și acum trebuie să accentuez dela acest loc, că împrejurările timpului de astăzi sunt grele peste măsură și ne putem aștepta tot mai mult la agravarea lor. Pentru paralizarea greutăților acestora se cere Domnilor Deputați, cunoașterea limpede a situațiunii în care ne aflăm, prudență în căutarea, aflarea și punerea în aplicare a mijloacelor celor mai corăspunzătoare pentru asigurarea intereselor noastre bisericești religios-culturale, și în prima linie armonica conlucrare desinteresată a tuturor factorilor chemați în serviciul bisericești și astfel și a Domniilor-Voastre Domnilor Deputați, cari sunteți cu deosebire chemați ca să apărați interesele bine pricepute ale bisericești noastre, și să dați sprijinul desinteresat și înțelept Episcopului și Consistorului diecezan.

Biserica, Domnilor Deputați, ca instituțiune dumnezească, este espusa multor atacuri lumești, contra cărora are să lupte, pentruca să asigure fericirea timpulară și vecinică a membrilor ei; de-aceea se și numește ea aici pe pământ, biserică luptătoare. Mulți dușmani se rădică asupra ei, cari cu arme ademenitoare pentru mulțime, sub masca progresului și a culturai se încearcă a o slăbi, căci a o nimici este imposibil.

Am avut ocaziune în vorbirea mea din anul trecut să fac amintire, Domnilor Deputați, de unele semne bolnăvicioase, înțelegând mișcările sociale cu caracter ostil bisericești și organizațiunii noastre sociale, ear acum trebuie să dau espresiune îngrijirii mele pentru dificultățile ce se ivesc pe terenul instrucțiunii, cari dificultăți ating de aproape și organizațiunea noastră autonomă bisericească. Dificultățile acestea, cari se ivesc din nizuința cătră o țintă, care este ne-realisabilă, și de dragul căreia se scapă din vedere adevăratul scop al instrucțiunii.

Biserica noastră mult a jertfit și mult jertfește pentru instrucțiune, și este și natural aceasta, căci școala este fica bisericești. Jertfele mari aduse de biserică pentru școală, și interesul cel mare

al bisericești, ca ea înșasi să-și crească și instrueze membrii săi, reclamă libertatea acțiunii pe sama bisericești, care cu atât mai vartos i-se poate acorda bisericești noastre, cu cât ea în sensul învățături Mântuitorului nostru Hristos: »Dați lui Dumnezeu ce e al lui Dumnezeu și Cesarului ce e al Cesarului«, pururea a fost credincioasă potestății lumești și respective patriei comune, de unde urmează că ea, biserică noastră, nici odată n'a avut tendița de a suprematiza potestatea lumească, sau chiar alte confesiuni. De aceea o restricțiune a acestei libertăți sau chiar o atingere vătămătoare a autonomiei bisericești, nu s'ar putea conzidera ca justificată.

Sunt, precum am și fost totdeauna dela începutul activității mele pe terenul public bisericesc, prieten din convingere al autonomiei bisericești, și al libertăților constituționale, pentru cari am și lucrat în cercul meu de activitate, și de aceea mă ating dureros orice încercare de restricțiune, și ori ce abus cu libertatea constituțională bisericească. Și astăzi, durere pe când de o parte văd curente externe contrare autonomiei noastre, văd pe de altă parte că ies la iveală între membrii bisericești ici-colo încercări de abus cu libertatea constituțională bisericească, fiecare are dreptul, ca membru al bisericești să se valideze între marginile organismului nostru constituțional, dar are și datorința să respecte acest organism, astfel ca validitatea să se edifice iară nu să se derâme. Numai astfel va fi și capul bisericești, Domnul nostru Iisus Hristos, în mijlocul nostru, și prin urmare, numai astfel vom putea prospera.

De altcum, eu mă razim pe înțelepciunea Domniilor Voastre, Domnilor Deputați, așteptând ca lucrările noastre sinodale să decurgă în bună înțelegere, spre binele bisericești noastre, și în această așteptare imporând și aici binecuvântarea lui Dumnezeu asupra sinodului nostru eparhial, declar sesiunea primă a periodului al XIII-lea al sinodului nostru eparhial deschisă.

Protocol

despre ședințele Sinodului eparhial din dieceza gr.-or. română a Aradului, ținute în sesiunea ordinară a anului 1906.

Ședința I.

S'a ținut în 9/22 Aprilie 1906, orele 12¹/₂ p. m., în sala mare a Seminarului din Arad.

Președinte: P. S. Sa părintele Episcop diecezan Ioan I. Papp; notar: Mihail Lucafa.

Nr. 1. După asistare la sfânta liturgie împreună cu chemarea Duhului sfânt, întrunin-

du-se deputații sinodali, la oara arătată, în sala mare a institutului diecezan, P. S. Sa Dl Episcop deschide sesiunea prin următorul cuvânt: ascultat cu plăcere și acoperit de aplauze vii.

(Cuvântul de deschidere s'a publicat în Nrul precedent).

Nr. 2. Conform §-lui 3 din Regulamentul afacerilor interne,

prezidiul provoacă pe deputații Mihai Lucața protopop, Dr. George Ciuhandu și Dr. Aurel Cioban să îndeplinească oficiul de notari sinodali provizori.

Nr. 3. La ordinul prezidiului

se cetește lista pregătită de Consistor, a deputaților aleși și la apelul nominal din 57 deputați își prezintă în persoană credenționale 42 deputați cu 43 mandate; iar 13 deputați, cu 15 mandate, prin încredințării lor, absentând doi deputați cu tot atâtea mandate, cari nici nu s'au prezentat în persoană, nici și-au trimis credenționalele.

Nr. 4. În virtutea §-lui 6 din Regulamentul afacerilor interne,

toți deputații se împart în 4 secțiuni, și anume:

a) Deputații cercurilor Arad, Radna, Șiria, Giula și Chișineu constituie secțiunea I, având a verifica pe deputații aleși în secțiunea II; actele se predau deputatului *Roman R. Ciorogariu*;

b) Deputații cercurilor Ienopolea, Buteni, Hălmațiu, Timișoara și Vinga, compun secțiunea II, având a verifica pe deputații din secțiunea III; actele se predau deputatului *Augustin Hamsea*;

c) Deputații cercurilor B. Comloș, Lipova, Chisețu, Birchiș și Oradea mare, constituie secțiunea III având a verifica pe deputații din secțiunea IV; actele se predau deputatului *Vasilie Mangra*;

d) Deputații aleși în cercurile Peșteș, Tinca, Beliu, Beiuș și Vașcău, constituie secțiunea IV, ai căreia deputați vor verifica pe deputații aleși în secțiunea I; actele se predau deputatului *Nicolae Roxin*.

Terminându-se agendele ședinței prime, prezidiul anunță proxima ședință pe ziua de 10/23 Aprilie a. c. la ora 9 a. m., cu următoarea ordine de zi: Verificarea protocolului ședinței prime, rapoartele secțiunilor verificatoare, constituirea biroului, alegerea comisiunilor și prezentarea esibilitelor întrate la Sinod, iar ședința se ridică la ora 1 1/2 p. m.

D. c. m. s.

Acest protocol s'a verificat în ședința a II dela 10/23 Aprilie 1906.

Ioan I. Papp,

episcop-președinte

Mihail Lucața,

notar sinodal.

Moment istoric^{*)}

Cultul.

— Urmare. —

Și când vorbim de cult, față cu Expozițiunea de la 1906, nu cercuim caerul acestei activități numai la biserica noastră de Stat.

*) Din „Buletinul oficial“ al Expoziției generale române.

Avem tot interesul ca biserica armeană, a compatrioților nostri, cari au fost primiți în țară de 700 de ani, să ne pună la dispoziție toate documentele ce știm că păstrează, pentru ca din ele să cunoaștem mai bine trecutul țării și pentru ca să putem astăzi — când Armenii și Românii formează o apă, — să vedem care a fost pricina micilor noastre învrăjmășiri din trecut.

Odată cu Armenii, întâmplarea făcu să fie primită în țară și acea populațiune deșteaptă și plină de talente, cam șugubeață însă prin firea ei, și pe care am schimbat-o atât de mult în țara noastră de bine: Țiganii. Acum, când se constată că în Ungaria ar fi încă printre ei treburi antropofage, noi din contră i-am legat de mult pământului, alcătuind cu dâșii sate prospere, astfel că mulți dintre ei au devenit oameni de seamă, artiști de valoare și chiar profesori de universitate.

E cea mai mare dovadă că cu bună voință, cu toleranță, cu inimă largă, chiar cei mai refractari, dacă nu sunt împedecați printr'o sistemă politico-religioasă, pot să se asimileze și să devie părtași cu noi la grijile și bucuriile noastre.

Ar fi dar folositor a se cunoaște, pe cât mai e cu putință, din cultul lor trecut, fie el păgân sau mahomedan, fie sub orice altă formă.

E un studiu de psihologie istorică de cea mai mare însemnătate ce ar putea să se facă cu acest prilej.

Se cunosc luptele din trecut cu acei cari voiau să introducă catolicismul în țara noastră. Numeroase ruine dovedesc repetata și nerodnica lor încercare. Ar fi de dorit cași din acest punct de vedere, episcopiile catolice cari trăesc în țara noastră într'o libertate, de care, cred, că adeseori au fost singure surprinse, să binevoiască a expune tot ce au în păstrare din legăturile trecute cu noi.

Roma în secolul al XVII-lea și XVIII-lea, prin Românii uniți duși în seminarele cetății nemuritoare, a contribuit mult la redesteptarea noastră națională.

Am credința că trecutul nostru atât de întunecat, de la Aurelian și până la descălecători, va fi luminat cu deosebire prin cunoașterea documentelor aflate la Vatican, de oarece Românii erau trecuți deja la creștinism în mare parte încă dela ocuparea Daciei și eclesiile lor din Dacia au dăinuit multă vreme alături de creștinii noștri și probabil că de multeori în lupte.

În ce privește religiunea mozaică, pentru o populațiune numeroasă ca aceea ce se află în țara noastră, din care mulți sunt împământeniți și numeroși sunt cu inima alături de noi, printr'o mentalitate mai largă, mai altruistă, isvorată din însăși natura raporturilor ce trebuiesc să existe între noi, va trebui să facă la fel. Israiliții cată

să expună cu acest prilej toate documentele ce se păstrează, fie dela Domnii țarei, fie dela Constantinopol și să indice în acelaș timp și modul după care se recrutează rabinii și hahamii acestei populațiuni, care este trecutul societăților sale de ajutor, și să studieze cu acest prilej crearea unui seminar local pentru ca clerul mozaic să cunoască nu numai limba și istoria țarei, dar și trecutul populațiunei evree din această țară.

Când rabinii nu vor mai veni din Galiția și Basarabia, când în credința lor religioasă Evreii nu vor mai fi influențați în mod atavic și cultural, prin cele trăite și aflate în alte părți decât cele locuite de Români, sunt convinși că apropierea dintre ei și noi va fi ușoară și posibilă, că vom înțelege, și unii și alții, ce vom avea de făcut pentru a putea concura în mod sincer și leal la binele acestei țări.

Reprezentanții cultului mahomedan, astăzi în grija Statului, precum și culturilor creștine, ca cel protestant, calvin, etc., cari știu că totdeauna s'au bucurat de simpatia noastră — chiar Doamna Elena Cuza a fost față la sfințirea de pe vremea uneia din bisericile lor — rugați a face astfel, ca trecutul lor și modul existenței lor actuale să fie cuprins în secțiunea cultului.

Această secțiune va cuprinde:

1. Scrieri și obiecte, planuri, fotografii privitoare la cultul ortodox Român și la alte culturi din țară.

2. Biserica sau templu și tot ce o privește.

3. Invățământul special.

Toate aceste obiecte vor fi cuprinse într'o secțiune specială, iar unele dintre cele mai vechi într'o capelă de lângă cula istorică ce se va zidi.

Biserica Cușitul de Argint, care va face parte din viitorul parc dela Filaret, va fi restaurată în stilul bisericii Sf. Nicolae din Iași, scoțându-se tot ce a fost adăugat acolo fără a face parte din epoca zidirei acestei biserici și menținându-se într'un mod mai sever tradițiunea, cu deosebire a decorațiunei lăuntrice, ce răspundea la o nevoie arhitectonică și artistică și la adevărata stare sufletească cu care creștinii puteau ridica la acea epocă, micile lor temple. În acest chip, Capitala va avea un monument mai mult, parcul o podoabă, iar Expozițiunea un giuvaer.

Prea sfinții episcopi, clerul nostru ortodox în genere, persoanele alese ale clerului creștin de alte rituri, ale clerului mozaic și mahomedan, direcțiunile speciale din ministere, casa bisericească, seminariile, direcțiunea imprimeriei cărților bisericești, mănăstirile și chinoviile școlilor și societățile confesionale, precum și specialiștii, sunt toți rugați a da în modul cel mai larg concursul lor în această direcțiune, contribuind astfel fiecare la o acțiune înaltă și folosi-

toare, pentru care suntem convinși că și vor face datoria cu bună credință și destoinicie.

Așteptăm indicațiuni prețioase de orice natură în aceasta direcțiune și cererile pentru locuri cât mai neîntârziat.

Curs pentru învățătorii necvalificați. Venerabilul Consistor a decis deschiderea unui curs de vară pentru candidații de învățători, cari nu au în regulă cursurile pedagogice.

Cursul din chestiune se va începe la 12/25 Ianie c., și va dura șase săptămâni. Deschiderea cursului se face pendentă de condițiunea: să se însinue cel puțin 30 de reflectanți, cari să-și înainteze petițiunea **deadreptul Consistorului din Arad, până la termenul 1/14 Maiu a. c.**, alăturând la petițiune următoarele documente: extras de botez, testimoniu de pe ultimul curs pe care l-a absolvat; atestat de conduită a vieții sale publice și private, precum și despre aceea, că dela absolvirea ultimului curs, unde și în ce calitate a petrecut timpul.

Acest certificat să fie *vidimat de protopopul concerned.*

Reflectanții la curs vor fi provăzuți cu locuință și vipt în alumneul diecezan și sub supraveghierea superiorităților institutului. Pentru această prevedere însă fiecare reflectant va trebui să solvească **anticipando** îndată la prezentare suma de 50 cor. pentru prevedere precum și 20 cor. în didactru, îngrijindu-se fiecare pentru sine de vestimentele necesare de pat.

Reflectanții de după pregătirile ce le au deja, se vor împărți în două grupuri, a celor cu III—IV, eventual cu mai puține cursuri.

După ascultarea cursului, fiecare va fi admis la examen din obiectele propuse în cursul ascultat, și va fi provăzut cu testimoniu de pe cursul, eventual cursurile pentru cari *va presta* examenul cu succes.

Întârziând careva cu insinuarea până la termenul fixat, ori nesatisfăcând vr'unei dintre condițiunile de mai sus, nu va fi susceput, eventual nu va fi admis la examen.

CRONICA.

Sinodul nostru s'a deschis și de data aceasta, conform legii noastre bisericești, la Dumineca Tomii.

Serviciul divin cu chemarea duhului Sfânt s'a oficiat în catedrala din Arad, pontificând P. S. S. D-l Episcop diecezan, asistat P. P. C. C. L. L. Aug. Hamzea, arhimandrit, Vasilie Mangra, vicar episcopesc, R. R. Ciorogariu protosincol dir. sem. P. On. d. d. G. Popovici referent bisericesc, I. Georgia, M. Lucuța, Al. Munteanu, protopopi și On. d. d. Dr. I. Suci, Dr. T. Botiș, C. Lazar și N. Mihulin diaconi.

La serviciul divin P. S. S. a binevoit a hirotesii pe P. C. Sa vicarul *V. Mangra* întru arhimandrit.

Această binemeritată promovare a făcut în toate cercurile bună impresie, dovedind totodată

cimentarea vieții în sinul bisericeii noastre, întru lozinea păcii.

Despre decurgerea desbaterilor, cari s'au încheiat Mercuri la amiază, vom da rapoarte speciale, în altă parte a ziarului.

Prorogarea sinodului eparhial din Caransebeș. Cetim în „Foaia Diecezană”: „Ședința II (sinodală) ținută în 9 Aprilie la 3 ore după amiază. În această ședință — despre care vom raporta amănunțit la timpul său — se verifică alegerile deputaților, în contra cărora n'au intrat proteste. Fiind numărul deputaților, cari cer concediu pentru 2—3 zile, așa de mare, încât sinodul devine incapabil de a continua lucrările sale, proxima ședință se anunță pe 27 Aprilie (10 Mai) a. c. iar cea prezentă se închide”. Un trist simptom în viața noastră sinodală. Sperăm însă, că atâta va fi destul, pentru-ca să-și vină în ori cei ce au uitat de sfințenia așezămintelor noastre bisericești.

Dar pentru biserică. Văd. preoteasă Sofia Popovici, după ce anul trecut a dăruit st-ei bisericii un rând de odăjdii, un steag și o cruciuliță, toate în preț de peste 500 cor. acum a donat „Mormântul Dlui” în preț de 100 cor, întru amintirea fericitului ei soț preot Aureliu, și ficelor sale. Dzeu să primească această jertfă, să erte păcatele celor susamintiți iar spre donatoare să se îndure, dăruindu-i sănătate și zile îndelungate. Acest exemplu a avut de urmare, că mai mulți creștini evlavioși au început a jertfi st-ei bisericii. Așa văd. Cechina Pașcu un stihar frumos în preț de 5 cor. iar Maria Degan 2 măsurite gingaș lucrate pentru analog și 9 stihare pentru școlari în preț de 25 cor. Dee Dzeu ca aceste fapte creștinești să afe răsunet în inimile creștinilor noștri, iar donatorilor să le răsplătească Dzeu din bogatele sale daruri. Chișoda, la 8 Aprilie 1906. Victor Aga preot gr.-or. rom.

Concertul societății de lectură dela institutul pedagogic-teologic din Arad. În Dumineca Tomii, ziua deschiderii sinodului nostru eparhial, tinerime dela institutul nostru pedagogic-teologic a arangiat un splendid concert, care a câștigat momente de dulce suvenirii celora, cari au participat la acest concert. Disertațiuni, declamări și cântări, toate au contribuit la întărirea credinței, că conducerea societății de lectură este în mâni dextere, că tinerimea noastră ne garantează un viitor de toată speranța.

Cuvântul de deschidere al prezidentului Petru Marșieu s'a impus prin claritatea, ideile și modestia lui; disertația teologului, Petru Fleșeriu despre „Reforma socială a lui Hristos” s'a înălțat la un nivel de știință; asemenea a plăcut mult desvôltarea temei „Mamele educătoare” de Ioan Cădariu ped. de c. IV. Declamațiunea lui Pavel Jurma, teol. de c. I. „Cântec barbar” de G. Coșbuc a fost un adevărat pișe de rezistență al artei declamatorice, și a stors lacrimi de veselie Nicolae Suciu teol. de c. I. cu declamarea poeziei „Petitorii” de T. D. Speranța. O profundă plăcere și adevărat deliciu sufletesc ne-au dat cântările corului sub conducerea profesorului Trifon Lugoianu. Preciziune în tehnică, dulceață în coloratură și energie în predare sunt notele caracteristice ale produc-

țiilor corului. Intonări curate, armonie și voci sonore cuceriau inimile ascultătorilor.

Mândri de tinerimea noastră și prestațiunile ei aducem și aici recunoștința conducătorilor Ioan Costa și Trifon Lugoianu.

Caz de moarte. Cu durere înregistrăm trecerea la cele eterne a teologului absolvent Adam Valu. În mormântarea i-sa făcut în Hălmagiu la 22 Aprilie a. c. Dumnezeu să-l odihnească.

România și Grecia. Conflictul între aceste două state, care era cât p'aci s'ajungă la tăișul sabiei, e pe cale de a se aplană. Diplomația României a stabilit deja punctele principale prin cari înclină spre pace. 1. Grecia își retrage din Macedonia bandele urgisite. 2. Patriarhul din Constantinopol introduce limba română în serviciul divin în comunele românești. 3. Libertate și autonomie deplină în afacerile interne ale școalelor românești din Macedonia. 4. România revocă ordinele de esc comunicare referitoare la familiile grecești din România.

A apărut și se află de vânzare la tipografia diecezană în Arad, și la toate librăriile din țară:

Carte de citire pentru clasa a doua a școlii primare de Iuliu Vuia. Aprobata cu decisul Ven. Consistor aradan dela 22 Decembrie 1905 Nr. 6062. Prețul 36 fileri.

Cronică bibliografică.

Sămănătorul nr. 15 cuprinde: Un scriitor necunoscut M. Teliman, de N. Iorga. Lăsăm să urmeze aci caracterizarea valorii literare a operei bucovineanului răposat, ale cărui lucrări au fost scoase acum în volum de D. G. Tofan: „Din două trei rânduri zulesse ori unde se desface iudată un om cu gând adânc și cum-pănit asemenea, în mai mic cu al lui Eminescu, un cetitor cu stăruință al bunelor opere din literaturile străine, un înfocat iubitor al neamului său așa de nenorocit, un descoperitor fără silință al celor mai strălucitoare icoane, un umorist, un ironist cu totul nou, ale cărui apropieri de idei, a cărui închipuire răsturnătoare a legăturilor obișnuite dintre lucruri, a cărui putere caustică, arzând fulgerător, ar fi făcut cinste ori cărei literaturii”. — Alte articole: Divina comedie (cântul XXXI) Tr. de N. Gane. — 1812, Intrarea dujmanilor în Paris și mazilirea împăratului Napoleon în 1814, de V. Cosmovici. — Stejarul și Viscul de D. Anghel. — Un suflet umilit, de N. Dunăreanu. — Ca un cânt, de V. Ieronim. Lupul-miel sau criticul cu două fețe, de I. Seurtu. — Cronică. — Clișee: Dame române din vremea veche și Doamna Maria alui Vodă Bibescu.

Viața Literară nr. 15: Aprecierea scriitorilor, de I. Gorun. — Din Internul lui Dante (cântul XII) de G. Coșbuc. — Opinie separată, de Il. Chendi. — Intermezzo (Geibel) Alice Călugăru. — Cum iubește o fată (nuvelă) V. Pop. — Noapte de Iarnă (Lenon) Andrei Naum. — Cronică artistică, de V. Cioflec. — Cronică literară (I. Un dar regal. II. Un scriitor bucovinean M. Teliman). — Din lacrimi, de Ion Bărsăneanu. — Ghiocel (schită) G. Frunză. — Secerișul (Verlaine) E. Farago-Fatma. — Rândunica (legendă din popor) D. N. Ciortoi. — Glume, de Fl. Cristescu. — Informațiuni literare-artistice. — Bibliografie.

Luceafărul nr. 7 cuprinde, dupăcum am anunțat în numărul trecut, și un articol și clișee, despre frații noștri din Istria. Revenim asupra unui moment din

articolul d-lui Dr. Iosif Popovici, despre frații nostri dalmatini. D-sa zice: „Cred însă că ar fi mai bine, dacă România ar smulge din ghiarele mizeriei și pierderii aceste 3000 suflete (atâta a mai rămas, din 20,000 scrise în cărțile didactice! N. R.) neperdute încă și le-ar coloniza în vre-o altă parte“... Aceste vorbe, credem și noi, ar trebui să tragă în cumpăna diriguitorilor iubitelui regat al României, căci acolo nu sunt destule brațe de muncă, nu e destul de improporat teritoriul, și mai e și prea stors (mai ales în Moldova) de o lepră străină de neam, sânge, lege, suflet și muniție.

Secula.

Revista Asociațiunii învățătorilor și învățătoarelor din România, nr. 10: Asupra congresului învățătoresc din Galați, de Hiller. — Răs pustiu (versuri) de Atena Grigoriu. — Apostolatul (II.) Șerban S. Popa. — Psihologia minciunii (III.) G. P. Salbin. — Criminalitatea și cauzele ei în România, de M. Lupescu. — Cărți primite la redacție. — Hazuri, etc. La bibliografie, sunt anunțate și următoarele: „*Liturgica bisericii ortodoxe*, de diaconul I. V. Raiculescu. Autorul explicând înțelesul și însemnătatea slujbei bisericești, țintește a face pe creștini să iubească biserica și să-și conformeze viața conform cu sublimitele ei principii“.

Foia Școlastică (Blaj) nr. 8: Condițiunile unui învățământ educativ propriu zis, de V. Costăchescu (România). — Sulfurul (lecție practică). — Viermele de mătasă. — Prin ce mijloace s'ar putea promova progresul Reuniunii. — Institutul de obște al orbilor. — Metodul nostru, de Andrei Pora. — Corespondențe, de Aug. Ocneciu.

Concurs.

Neprezentându-se recurenți la primul concurs, prin aceasta se publică concurs nou pentru îndeplinirea parohiei de clasa I vacantă în **Socodor**, (Székudvar) tractul Chișineu cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Venitele împreunate cu aceasta parohie sunt: 46/1100 jughere pământ comasat, bir dela casă cu pământ una măsură grâu și una măsură cucuruz, iar dela casă fără pământ una măsură cucuruz, și ștolele îndatinate. Catehizarea în școala parohiei o va împlini cel ales fără altă remunerațiune. Dările publice după beneficiul preoțesc le va suportă alegândul.

Doritorii de a ocupa aceasta parohie să-și trimită recursurile ajustate conform Regulamentului pentru parohii de cl. I. și adresate comitetului parohial din Socodor, la oficiul protoprezviteral din Chișineu (Kisjenő) com. Arad, în timpul concursual, iar recurenții în susmenționatul interval să se prezenteze în s. biserică din Socodor, spre a-și arăta desteritatea în oratorie și cele rituale.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în Socodor la 26 Martie 8 Aprilie 1906.

Aurel Popa

preș. com. par.

Ioan Crișan

inv. not. com. par.

În conțelegere cu: *Dr. Ioan Trailescu* protoprezviter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc dela școala a III. română gr.-or. din comuna **Socodor**, (Székudvar) tractul Chișineu se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“, împreunate fiind cu aceasta stațiune următoarele:

a) Salar anual în bani gata 600 cor., b) 8 stângeni lemne, din cari se va încălzi și sala de învățământ; pentru scripturistică 10 cor.; d) pentru partici-

pare la conferințe 23 cor. 32 fil.; e) pentru famulație 20 cor.; f) locuință acomodată și grădină; g) dela înmormântări — unde va fi poftit 2 cor. — Alegândul are să ndeplinească când îi vine rândul — agențele cantonale în sf. Biserică fără altă remunerațiune. Să notifică, că cvincvenalul prescriș de lege se va acorda numai după 5 ani de serviciu prestat la acesta școală. Cei ce doresc să ocupe acest post, își vor înainta documentele recerute, — adresate comitetului parohial din Socodor — oficiului protoprezbiteral din Chișineu (Kisjenő) com. Arad, — având a se prezenta în timpul concursual în sf. Biserică din Socodor, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Observare: Fiindcă aceasta stațiune de present e îndeplinită în mod provisor, alegândul învățător își va ocupa postul numai cu începerea anului școlar viitor adecă la 1 Septembrie a. e.

Dat în ședința comitetului par. din Socodor ținută la 26 Martie (8 Aprilie) 1906.

Aurel Popa

preș. com. par.

Ioan Crișan

inv. not. com. par.

În conțelegere cu: *Dr. Ioan Trailescu* protoprezviter.

—□—

1—3

Se escrie concurs pentru stațiunea învățătoarească la școala mixtă cu clasele inferioare din comuna **Sămbăteni**, cu termen de alegere **30 de zile** dela prima publicare.

Salarul învățătoresc constă: a) din jumătate sesiune pământ arător constatătoare din 20 jughere cat. după care detragându-se contribuția, ajunge la salarul minimal prescriș de lege. b) 6 stângeni de lemne din cari are a se încălzi și sala de învățământ. c) spese de conferință învățătoarești 20 coroane. d) spese scripturistice 10 coroane. e) pentru curatorat 24 cor.

Reflecții la acest post au să producă următoarele: 1. Atestat de botez. 2. Testimoniu de cvălifi cațiune învățătoarească. 3. Atestat de conduită din comuna unde au funcționat. 4. Atestat că sunt în stare a conduce cor pe 4 voci. Comuna bisericască cvincvenal nu dă, asemenea și darea după pământ are să o solvească alesul.

Reflecții la acest post au a se prezentă în s. biserică din Sămbăteni, pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat în ședința com. par. din Sămbăteni ținută la 13/25 Martie 1906.

Muciu Popescu

peș. com. dar.

Vasa Martin

not. com. par.

În conțelegere cu: *Vasilie Beleş* protoprezviter și inspector școlar.

—□—

1—3

Pe baza înaltului ordin konzistorial de sub 9/22 Martie Nr. 1309/1906 se publică concurs pentru îndeplinirea postului de învățător în **Bărăteaz** (protoprezbiteratul Timișorii) cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele încopciate cu acest post sunt:

1. Dela comuna bisericască 480 cor, iar dela stat întregire 292. cor. 2. Lemne pentru învățător de 28. cor. 3. Pentru scripturistică 6 cor; iar pentru participare la conferințe și la reuniunea învățătoarească diurne de câte 4 cor. (de fiecare zi), 4. Cortel în natură și grădină de legume.

Din partea recurenților se recere a arăta, că îndreptățirea la penziune decând și-o formează. Funcțiunile de cantor, alegându-l învățător le va îndeplini fără altă remunerațiune, afară de înmormântări.

Astfel, ajustate recursurile cu documentele necesare, și adresate comitetului parohial, sunt a-se așterne

Pr. On. Domn Dr. Traian Putici, protoprezbiter în Timișoara (Temesvár-Gyárvaros), având reflectanții la acest post, să se arate poporului sub terminul concursual în st. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Dat din ședința comitetului parohial rom. gr.-or. ținută în Bărăteaz, la 25 Martie st. v. 1906.

pentru comitet
Nicolae Crișmariu
paroh, președinte.

Cu consensul ppresb.: Dr. T. Putici m. p. inspector de școală.

— □ — 1 3

Licitațiune minuendă.

În urma încuviințării Venerabilului Consistor diecezan din Arad de sub Nr. 1748 ex 1906 se publică concurs de licitare minuendă în scopul renovării st-ei biserici din comuna gr. ort. rom. din **Toracul-mare**, pe ziua de **30 Aprilie 13 Maiu** a. c. la 10 ore a. m. Prețul de esclamară este stabilit în suma de 3531 cor. și 62 fil.

Înainte de a începe licitarea, licitanții au să depună un vadiu de 10 % din prețul de esclamară în bani gata ori în hârtie de valoare acceptabile la mâinile epitropului bisericesc. Până la 9 ore a. m. din ziua licitărei se primesc și oferte în scris însoțite de vadiul corăspunzător și de o declarațiune în care oferentul se declară, că cunoaște planul, proiectul de spese și condițiunile de licitare și se va supune acestora întru toate.

Se observă, că spesele de călătorie nu se restituiesc și că comuna bisericească își rezervă dreptul fără conziderare la rezultatul licitărei, a da în interpretare lucrarea menționată aceluși licitant în care va avea mai multă garanță. În fine se observă, că aceluși licitant, care va lua în interpretare lucrarea, are să restituie 60 coroane pentru planul și proiectul de spese.

Toracul-mare, la 10/23 Aprilie 1906.

Alexa Secoșan
preș. com. par.

Juliu Rașa
not. com. par.

— □ — 1—3

Conform hotărârei comitetului și sinodului parohial prin aceasta publicăm concurs ofert: pentru ridi-

care a unui orologiu în turnul bisericeii din **Toracul-mare**.

Ofertele să se trimită în scris oficiului parohial, iar licitațiunea se va ține în **30 Aprilie 13 Maiu** 1906 în sala școlaei confesionale din loc.

Toracul-mare, la 21 Aprilie 1906.

Comitetul parohial

— □ — 1—3

Pe baza înaltului ordin konzistorial ddo. 20 Martie Nr. 1747/1906, se publică concurs de licitațiune minuendă pentru edificarea de școală nouă în comuna **Bărăteaz**, (protoprezbiteratul Timișorii). Terminul de licitare e statorit pe ziua de **24 Aprilie v. 7 Maiu n.*)** 1906 la 1/2 11 oare a. m.

Prețul de esclamară e: 5660 cor. 64 fil.

Reflectanții întreprinzători vor avea să depună la epitropia parohială în ziua licitației vadiu de cel puțin 10% din prețul esclamarii în bani gata, ori papire de valoare acceptabile.

Planul de zidire și proiectul de spese se pot vedea în cancelaria oficiului parohial din loc.

Bărăteaz, la 5 Martie 1906.

pentru comitetul paroh.
Nicolae Crișmariu
paroh, președinte.

Cu consensul ppresb.: Dr. T. Puticiu, m. p.

— □ — 2—3

Pe baza decisului Ven. Consistor diecezan Aradan de sub Nr. 1749/906 se escrie concurs de licitațiune minuendă pentru renovarea sf. biserici gr.-or. rom. din **Bârsa** protopopiatul Buteni care se va țineă Joi în **20 Aprilie (3 Maiu)** a. c. la oarele 11 a. m. în localitatea școlaei din loc cu prețui de esclamară 4331 coroane 70 fil.

Reflectanții înainte de licitațiune au să depună vadiu 10% în bani gata sau în hârtii de valoare acceptabile.

Proiectul de spese, condițiunile, și toate actele referitoare, se pot vedea la subscrișul.

Bârsa, la 1/14 Aprilie 1906.

Ioan Popoviciu,
paroh. preș. com. și sin. parohial.

— □ — 2—2

*) Neputându-se concursul publică do 3 ori, termenul de licitare s'a amânat pe 24 Aprilie (7 Maiu) a. c.

„Janus“

„institut de asigurare mutuală pe viață în Viena

s'a fondat în anul 1839, din partea unui grup de bărbați nobili,

este cel mai vechiu „Institut mutual de asigurare pe viață“

— pentru Austro-Ungaria. —

Se bazează pe legile mutualității în puterea cărora accidentul capitalului anual trece în favorul celui asigurat.

➡ Premii eftine. Condiții de asigurare favorabile. ➡

Imprescriptibilitatea polițelor după 3 ani. Plătirea în caz de duiel și sinucidere după 5 ani.

Asigurare gratuită pentru caz de războiu. — Fără timbru de poliță și taxă de stat — Plătire la moment.

Ștarea de asigurare 111.000,000 cor. § **Avrea institutului 31.000,000 cor.**

Sumele de asigurare plătite până acum 56.000,000 cor.

Informațiuni îndatoritoare dă:

==== **Agentura generală pentru Ungaria de sud în Timișoara-Fabric.** =====

Lerchengasse Nr. 17. N-rul Telefonului: 422.

(13)